

Případ rouhání a zákony o ublížení (Lv 24,10-23)

- 24:10 Jednou si vyšel syn jedné izraelské ženy a jakéhosi Egyptána mezi Izraelce; v táboře se dostal syn té Izraelky do hádky s nějakým Izraelcem.
- 11 Syn izraelské ženy lál Jménu a zlořečil. Přivedli ho tedy k Mojžíšovi; jméno jeho matky bylo Selomít, dcera Dibrího, z pokolení Danova.
- 12 I dali ho do vazby, až by se jim dostalo jasného pokynu z Hospodinových úst.
- 13 Hospodin promluvil k Mojžíšovi:
- 14 "Vyved' toho zlojce ven z tábora; tam všichni, kdo ho slyšeli, vloží ruce na jeho hlavu a celá pospolitost ho ukamenuje.
- 15 Izraelcům pak řekneš: Kdokoli by zlořečil svému Bohu, ponese následky svého hříchu.
- 16 Kdo bude lát jménu Hospodinovu, musí zemřít. Celá pospolitost ho ukamenuje. Jak host, tak domorodec zemře, jestliže bude lát Jménu.
- 17 Když někdo ubije nějakého člověka, musí zemřít.
- 18 Kdo ubije nějaké dobytče, nahradí je, kus za kus.
- 19 Když někdo zmrzačí svého bližního, bude mu způsobeno, co sám způsobil:
- 20 zlomenina za zlomeninu, oko za oko, zub za zub; jak zmrzačil člověka, tak ať se stane jemu.
- 21 Kdo ubije dobytče, nahradí je; kdo ubije člověka, zemře.
- 22 Budete mít jediné právo jak pro hosta, tak pro domorodce. Já jsem Hospodin, váš Bůh."
- 23 Tak promluvil Mojžíš k Izraelcům. Zlojce vyvedli ven z tábora a ukamenovali. Izraelci učinili, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

Tento učební materiál vznikl v rámci projektu *Inovace studijního programu Pastorační a sociální práce ETF UK (CZ.2.17/3.1.00/33279)* spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu hlavního města Prahy.

Evropský sociální fond – Operační program Praha Adaptability
Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti

Struktura knihy Leviticus

I. Regulations for Sacrifices 1:1–7:38

- A. Heading to the Sacrificial Legislation and the Book 1:1–2
- B. Regulations for Three Common Sacrifices 1:3–3:17
- C. Regulation for the Purification Offering 4:1–5:13
- D. Regulation for the Reparation Offering 5:14–26(6:7)
- E. Further Instructions about the Various Sacrifices 6:1(8)–7:38

II. Ordination of the Priests and the First Sacrifices at the Tent of Meeting 8:1–10:20

- A. Ordination of Aaron as High Priest and His Sons as Priests 8:1–36
- B. The First Public Sacrifices at the Tent of Meeting 9:1–24
- C. The Death of Two Priests and Attendant Regulations 10:1–20

III. Laws on Ritual Purity 11:1–15:32

- A. Instructions on the Classification of Animals as Clean and Unclean 11:1–47
- B. Regulations on Ritual Purity of a Woman Who Has Given Birth 12:1–8
- C. Instructions on Grievous Growths 13:1–14:57
- D. Instructions on Uncleanness from Bodily Emissions 15:1–32

IV. Regulation for the Day of Atonement 16:1–34

V. Laws on Holy Living 17:1–26:46

A. Laws about Sacrificing Domestic Animals and regarding Blood 17:1–16

B. Laws Governing the Extended Family 18:1–30

C. Laws and Exhortations to Holy Living 19:1–37

D. Laws with Penalties for Sacrifice to Molek, Sorcery, and Sexual Offenses 20:1–27

E. Specific Regulations for the Priests 21:1–24

F. Regulations regarding the Priests Eating Sacred Food 22:1–16

G. Regulations about Animals Acceptable for Sacrifices 22:17–33

H. The Calendar of Festivals 23:1–44

I. Regulations regarding Oil for the Lampstand and Bread for the Table of the Presence

24:1–9

J. A Case of Blasphemy and Laws on Personal Injury 24:10–23

K. The Calendar for Seven-Year Cycles and Blessings and Curses 25:1–26:46

VI. Laws on Tithes and Offerings 27:1–34

- I. The case of the blasphemer (vv 10–12)
 - A. Blasphemy spoken during a quarrel (vv 10–11aa)
 - B. Confinement of blasphemer while awaiting direction from God (vv 11ab–12)

- II. Yahweh's announcement of a solution to the case of the blasphemer and other laws (vv 13–22)
 - A. Introductory formula (v 13)
 - B. Announcement proper and laws (vv 14–22)
 - 1. Instructions about the blasphemer's sentence (v 14)
 - 2. Commission to Moses to address people (vv 15–22)
 - a. Commission formula (v 15a)
 - b. Speech proper (vv 15b–22)
 - 1) Specific laws (vv 15b–21)
 - a) Regarding cursing God (vv 15b–16)
 - (1) Concerning cursing God/gods (v 15b)
 - (2) Concerning blasphemy of Yahweh's name (v 16)
 - (a) Basic law (v 16a)
 - (b) Legal principle that law of blasphemy applies alike to native and resident alien (v 16b)
 - b) Regarding killing and personal injury (vv 17–21)
 - (1) Laws (vv 17–21)
 - (a) Concerning killing a human (v 17)
 - (b) Concerning killing a beast (v 18)
 - (c) Concerning injury to a human (vv 19–20)
 - (i) Case (v 19a)
 - (ii) Regulation: *lex talionis* (vv 19b–20)
 - (d) Concerning killing a beast (v 21a)
 - (e) Concerning killing a human (v 21b)
 - (2) Legal principle that laws apply alike to native and resident alien (v 22)
 - a) Legal principle (v 22a)
 - b) Formula of Yahweh's self-introduction (v 22b)

 - III. Compliance report of carrying out penalty against the blasphemer by Moses and people (v 23)
 - A. Report of Moses' delivery of Yahweh's message (v 23aa)
 - B. Report of people's compliance (v 23ab–b)

Kontext a vymezení textu

- Vzdálený: text je součástí páté části knihy, „O svatém životě“, poté, co byly stanoveny veškeré liturgické předpisy
- Blízký: předchází text o chlebech a světle ve svatyni, na který pak navazuje pasáž o rouhání...; následuje pojednání o roku odpočínutí a mimostivém létě

Struktura (znovu a stručně)

- Rouhání (10-12)
- Rozmluva Mojžíše s Hospodinem (13-22)
- Závěrečná zpráva (23)

Analýza struktury ukazuje, že se zde jedná o problém a jeho řešení narativní formou

(C. Westermann: „vyprávění (narativa) je literární forma, jejíž posloupnost událostí vede od napětí k řešení“)

Zde: vyprávění je kostrou pro uvedení zákonů

Výklad

v. 10-11 10 Jednou si vyšel syn jedné izraelské ženy a jakéhosi Egypt'ana mezi Izraelce; v táboře se dostal syn té Izraelky do hádky s nějakým Izraelcem. 11 Syn izraelské ženy lál Jméno a zlořečil. Přivedli ho tedy k Mojžíšovi; jméno jeho matky bylo Šelomít, dcera Dibrího, z pokolení Danova.

„vyšel“ z tábora stranou mezi Izraelce

„lál a zlořečil“ (naqab, kalal), tj. vyslovil Jméno tak, že klel, rouhal se

To, co řekl, nevíme

- bylo rouhání spojené s bojem?
- Míšenec urazil Izraelitu prokletím Boha? Vzýváním Boha?
- Vyslovil Jméno špatně?
- Spílal Jahvemu?

Problém v interpretaci sloves, které jsou v tomto případě eufemismy; muž provedl něco velmi vážného

v. 12 I dali ho do vazby, až by se jim dostalo jasného pokynu z Hospodinových úst.

Vězení něco neobvyklého, skoro neexistovalo, proto je na tom dobře vidět bezradnost pospolitosti.

v. 13-14 13 Hospodin promluvil k Mojžíšovi: 14 "Vyved' toho zlołajce ven z tábora; tam všichni, kdo ho slyšeli, vloží ruce na jeho hlavu a celá pospolitost ho ukamenuje.

Trest smrti: urážka samotné Boží podstaty, která se zjevuje v jeho Jménu

Mimo tábor: aby se neznečistil zabitím lidského života

Vložit ruce na hlavu: několik řešení, nejpravděpodobnější:

I oni jsou odpovědni za to co se stalo, byli svědky porušení Zákona a byli povinni zakročít (5,1), i oni nesou vinu, protože měli přirozený lidský odpor vůči obvinění někoho

Mají-li ukamenovat člověka, musí nejprve dát ruku na hlavu (1,4), čímž označují jeho vinu a sami se prokazují nevinní, a tedy jeho krev na jeho hlavu (20,9)

v. 15-16

15 Izraelcům pak řekneš: Kdokoli by zlořečil svému Bohu, ponese následky svého hříchu. 16 Kdo bude lát jménu Hospodinovu, musí zemřít. Celá pospolitost ho ukamenuje. Jak host, tak domorodec zemře, jestliže bude lát Jménu.

ke zprávě o incidentu připojena řada zákonů.

První dva: trest za (1) rouhání Bohu (bohům), (2) rouhání Jménu, první nemá definován trest (jen hřích+následky), druhý smrt.

Rozdíl dán:

1) Rozdílný termín pro Boha ve v.15 a 16

2) v. 15 „kalal“, v. 16 „naqav“

První zákon je obecný (zlořečil-li někdo nějakému bohu či Bohu, ten ho sám potrestá)

Podle druhého zákona nikdo nesmí mluvit zle proti Jahvemu, protože jeho uctívání je základem celé pospolitosti;

Trest smrti pro každého, cizince i Izraelitu (znovu zopakováno ve v.22)

Pozdější židovská tradice verše interpretují rozšířeně (Jméno se nesmí používat vůbec)

v. 17 Když někdo ubije nějakého člověka, musí zemřít.

Trestem za vraždu je smrt, zákon rozlišuje mezi vraždou a zabitím (srov. Ex 21,12-14)

v. 18 Kdo ubije nějaké dobytče, nahradí je, kus za kus.

Proč přísnost? V hebr. doslova „kdo zabije duši“ (stejně jako ve v.17), nahradí „duši za duši“; prolití krve zvířete je v Lv zákonech velmi ceněno (Lv 17) a je dokonce možné, že někteří za zabití zvířete požadovali trest smrti; tento zákon tuto pozici reguluje, vyžaduje pouze kompenzaci

v. 19-20

19 Když někdo zmrzačí svého bližního, bude mu způsobeno, co sám způsobil: 20 zlomenina za zlomeninu, oko za oko, zub za zub; jak zmrzačil člověka, tak ať se stane jemu.

Tato řada začíná zákonem specifickým (19), pak obecně o zraněních (20a), pak specificky (20b)

Ve v.19 jde o „mum“ zmrzačení jakéhokoli typu (srov. 5,21; 21,17; 22,20-21)

„Lex talionis“

- Princip potrestání stejnou měrou; právní standart stanovící ekvivalentní trest za přečin
- Nejedná se o „barbarský zákon“, ale o základní princip starověkých právních systémů
- Vývoj:
 - (1) Zákony Ešnunnovy a Ur-Nammu: osobní poškození se neřeší, pouze urážka krále nebo boha
 - (2) Chamurabiho kodex a kodex Lipit-Ištar: osobní poškození se již řeší, protože újma jedince je újmou společnosti
 - (3) SZ: v ChK a L-I to platilo pouze pro svobodné, ve SZ pro všechny!

Ne všechny SZ texty brát doslova (srov. Dt 19,20-21); zákon jistě doslova dodržován nebyl, pouze pro úkladnou vraždu ano (Nu 35,16-21), protože člověk má hodnotu jako obraz Boží (Gn 9,5-6) a tedy jediná kompenzace je život (Ž 49,8-9)

v. 21: srov. v. 17-18

Kdo ubije dobytče, nahradí je; kdo ubije člověka, zemře.

17 Když někdo ubije nějakého člověka, musí zemřít. 18 Kdo ubije nějaké dobytče, nahradí je, kus za kus.

v. 22: srov. v. 15-16

Budete mít jediné právo jak pro hosta, tak pro domorodce. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

15 Izraelcům pak řekneš: Kdokoli by zlořečil svému Bohu, ponese následky svého hříchu. 16 Kdo bude lát jménu Hospodinovu, musí zemřít. Celá pospolitost ho ukamenuje. Jak host, tak domorodec zemře, jestliže bude lát Jménu.

v. 23

Tak promluvil Mojžíš k Izraelcům. Zlojajce vyvedli ven z tábora a ukamenovali. Izraelci učinili, jak Hospodin Mojžíšovi přikázal.

Častá věta v Ex a Lv; formule potvrzuje poslušnost lidu ke slovu Hospodina, jejich Boha

Závěr a aplikace

Text řeší 2 problémy: rouhání, lex talionis

(1) Úmyslné zneužití Božího Jména (Ex 20,7||Dt 5,11) je vážná urážka; proto falešně nepřísahat, neužívat Jméno „nadarmo“; srov. NZ: Jak 3,9-12; 1Tim 1,20; Mt 5,37, tedy ten, komu jde o pokoj, Boží Jméno používat nemusí (Ko 4,6; Jak 3,18)

Ve SZ se rouhání trestá smrtí (srov. 2Kr 21,1-14; Mt 26,57-68; Sk 6,8-15; 7,54-60)

(2) Lex talionis

SZ je nový v tom, že nedělá rozdíly mezi lidmi, je to zákon o správné kompenzaci, ale v případě vraždy doslovný

|| Mt 5,38 vyšší zákon než LT; 1Pt 4,13...

Respekt k náboženství

Lex talionis x Kristova etika